

Pacholewo_1
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	obornicki	
Gmina	Oborniki	
Miejscowość	Pacholewo	

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	23.11.2013 r.	Miejsce wykonania	Brak informacji
Czas trwania	01 h 03 min	Forma i wielkość	Plik audio MP3
Przeprowadzający	D.N.	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
OB_PA_001	K	53 lata		

Informacje etnograficzne	
<i>Tematyka</i>	<i>Pozyskane informacje (ew. cytaty)</i>
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	Wieś od zawsze nazywała Pacholewem.
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstw)	<p>Kierkowo - nazwa części wsi.</p> <p>Michałowo – nazwa części wsi.</p> <p>Nazwy te są do dziś powszechnie używane, choć informatorka nie zna ich pochodzenia.</p> <p>Skwer - We wsi powstał w 2011 roku skwer poświęcony powstańcom wielkopolskim, z tabliczkami z imionami mieszkańców Pacholewa, którzy brali udział w powstaniu. Był to teren należący do gminy, rolnicy zwozili w to miejsce kamienie z pól. Obecnie jest to miejsce spotkań, są tam ławeczki. Przy okazji corocznych spotkań w tym miejscu odbywają się w świetlicy pogadanki historyczne dla dzieci, przyjeżdżają władze.</p>
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Łysa Góra – wzniesienie w pobliżu wsi.
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Brak informacji.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.

II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe		
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych		Brak informacji.
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne		
1.	św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)	Do dziś organizuje się zabawy andrzejkowe w świetlicy wiejskiej. Inicjatorem zabaw jest sołectwo. W czasie spotkań leje się wosk, są też inne wróżby, „ <i>co kto wymyśli, albo pamięta.</i> ” Te zabawy organizowane są dla dorosłych, dzieci zabawy andrzejkowe mają zapewnione przez szkołę.
2.	św. Marcina/11 listopada	„ <i>Sama piekę rogale na św. Marcina.</i> ” Każdy piecze we własnym zakresie, ludzie nie spotykają się, żeby wspólnie piec.
3.	Adwent	Do dziś dzieci chodzą na roraty. We wsi znajduje się kaplica, do której chodzą mieszkańcy wsi, mimo że należą do parafii w Białężynie.
4.	św. Mikołaja (Mikołajki)	Do dziś dzieciom zostawia się w butach drobne prezenty. Rada sołecka organizuje zabawę dla dzieci w wieku szkolnym i gimnazjalnym w świetlicy wiejskiej. Rozdaje się im słodycze, dzieci mogą własnoręcznie wykonywać ozdoby na choinkę. Dzieciom bardzo się to podoba, nie trzeba ich zachęcać do pracy. Organizuje się konkursy dla dzieci, np. na najdłuższy łańcuch z papieru. Dzieci bawią się przy muzyce. Od kiedy informatorka objęła urząd sołtysa, imprezy te organizowane są corocznie.
5.	Wigilia	W domu informatorki ubiera się choinkę we Wigilię, choć różni ludzie różnie do tego podchodzą, niektórzy robią to wcześniej. Choinka powinna stać do dnia Matki Boskiej Gromnicznej. Do dziś na stole wigilijnym do dziś stawia się 12 potraw. „ <i>Nadal to są postne, mimo że Kościół zmienił zasady.</i> ” Np.: barszcz z uszkami, uszka z grzybami, karp, kapusta z grzybami, kapusta z grochem, kompot z suszu, makielki, piernik z bakaliami, śledzie, ryby pod wieloma postaciami. Pod obrus wkłada się

		sianko, kiedyś przynoszono do kuchni cały snopek, ale było z tym za dużo bałaganu. Zostawia się jedno wolne miejsce przy stole. Pierwszy w dniu Wigilii z domu musi wyjść mężczyzna, żeby nie ściągnąć na dom nieszczęścia. Do dziś ludzie we wsi dzielą się resztkami jedzenia ze zwierzętami. Czasem zdarza się, że po wsi chodzą gwiazdory, ale nie co roku. „ <i>Zależy jaką mamy młodzież.</i> ” Do dziś chodzi się na pasterkę, w wiejskiej kaplicy odprawianej o 22.
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	Pierwsze święto spędza się w domu, z najbliższą rodziną. Drugiego dnia przyjeżdża dalsza rodzina, mąż informatorki świętuje imieniny.
7.	Sylwester/Nowy Rok	Nie organizuje się w świetlicy zabaw noworocznych. Do dziś we wsi robi się psoty noworoczne. Informatorka nie słyszała, żeby ktoś gniewał się z powodu psot.
8.	Trzech Króli	Do dziś we kościele święci się kadzidło i krede, nad drzwiami pisze się K+M+B, kadzi się w domu. „ <i>Mamy to na miejscu, ksiądz przywozi.</i> ”
9.	Kolędniczy	Brak informacji.
10.	MB Gromniczej	„ <i>Nie jest tak, że każdy przynosi swoją [gromnicę] (...) mało kto przynosi.</i> ” Informatorka nie zapala już gromnicy w czasie burzy, ale w jej mniemaniu ludzie we wsi jeszcze mogą to robić., choć sama mieszka na uboczu nie ma możliwości zaobserwowania tego.
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	Do dziś piecze się pączki i chruściki na tłusty czwartek. Z opowieści nieżyjącej już sąsiadki wynikało, że dawniej ludzie częściej się spotykali, prawdopodobnie zwyczaj chodzenia podkoziołków również był dawniej praktykowany. W wiejskiej świetlicy organizowane są zabawy karnawałowe.
12.	Topienie Marzanny	Zwyczaj ten jest praktykowany w szkołach. Według informacji informatorki szkoły nie mają obecnie prawa topić marzanny „ <i>dzieciom się to źle kojarzy, tam się coś topi (...)</i> ”

		<i>psychologiczny jakiś aspekt</i> ”, informatorka słyszała o tym z telewizji. Informatorka jest tym faktem oburzona, zwraca uwagę, że zwalczą się typowo polski zwyczaj, jednocześnie promując np. halloween, które w jej odczuciu można porównać do zebrania o cukierki. <i>„Co złego, że się robi kukłę ze słomy.”</i> W samej wsi nie ma miejsca, gdzie można by utopić marzannę.
13.	Środa Popielcowa	Do dziś tego dnia ludzie chodzą do kościoła, żeby ksiądz posypał ich czoła popiołem. Je się postne potrawy, <i>„post ścisły obowiązuje nadal, i myślę to jest tutaj kultywowane”</i> .
14.	Śródpoście	Informatorka nie słyszała, żeby ktoś brał śluby na św. Józefa.
15.	Niedziela Palmowa	Palemki do dziś robi się własnoręcznie, z forsycji, bukszpanu, wierzby, kwiatów, <i>„w formie takiego bukieciku”</i> . Palemki po poświęceniu są trzymane w domu jako ozdoba, potem palone.
16.	Triduum Paschalne	W domu Informatorki do dziś w Wielki Piątek kultywuje się zwyczaj bożych ran.
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	Święconka we wsi organizowana jest w kaplicy od kiedy tylko kaplica była wybudowana. Z koszyczkami idą zarówno dzieci jak i dorośli. Dawniej ludzie przynosili większe kosze niż obecnie, teraz są zdecydowanie mniejsze. Do dziś robi się własnoręcznie baranka z masła. Święconkę je się dopiero w niedzielę rano. Wpierw domownicy dzielą się jajkiem, potem każdy dostaje po kawałku potraw z koszyczka. Do dziś dzieciom daje się prezenty „od zajączka”.
18.	Poniedziałek Wielkanocny	Do dziś we wsi praktykowany jest zwyczaj polewania się wodą, ale jest to mocno uzależnione od pogody. <i>„To wciąga wszystkich”</i> , starszych i młodszych.
19.	Zielone Świątki	Do dziś stroi się obejścia, <i>„może nie we wszystkich domach”</i> .
20.	Boże Ciało	W dniu Bożego Ciała procesja odbywa się przy kościele parafialnym, natomiast na zakończenie oktawy procesja odbywa się w Pacholewie. Mieszkańcy podzieleni są na grupy, które ubierają ołtarze w ustalonych, stałych miejscach.

		Informatorka słyszała o zwyczaju zabierania gałązek brzoźowych z ołtarzy, ale we wsi nigdy go nie zaobserwowała.
21.	św. Jana	<i>„Ja przypuszczam, że u nas nie, bo u nas nie ma tej wody.”</i> Kiedyś mówiło się, że dopiero po św. Janie można było kąpać się w rzekach i jeziorach.
22.	MB Zielnej	Informatorka robi wianki z ziół, ruty, mięty, podbiału, <i>„zależy co się ma pod ręką.”</i> Po poświęceniu wianki się zasusza.
23.	MB Siewnej	Brak informacji.
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	Dawniej na grobach nie było nagrobków, do strojenia wykorzystywano świerk, własnoręcznie robione sztuczne kwiaty, mahonię, świece.
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	W kaplicy co roku odprawia się nabożeństwa majowe. Według informatorki we wsi kiedyś musiało odbywać się darcie pierza, choć ona sama nigdy tego nie zauważyła osobiście.
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1.	Narodziny i chrzest	Do dziś wiąże się przy dzieciach czerwone wstążeczki. <i>„Czy się wierzy, czy to jest bardziej z tradycją, czy zapobiegawczo, trudno powiedzieć.”</i>
2.	Ślub i wesele	Do dziś chodzi się do panny młodej na butelki, odbywa się to tydzień przed weselem, nazywane jest „polterem”, jest to małe przyjęcie. Według informatorki nie śpiewa się już „kiedy ranne” na koniec wesela. Dawniej wesela trwały dłużej, niż obecnie. Po weselu organizowano jeszcze poprawiny.
3.	Śmierć i pogrzeb	Dziś ludzie już nie umierają w domach, więc według informatorki nie ma już zwyczaju. W pokoju, gdzie leżało ciało zmarłego, zasłaniano okna i lustra, zatrzymywano zegary. Informatorka wspomina, że gdy zmarł jej dziadek, zegar zatrzymał się sam bez ingerencji człowieka. <i>„U nas jest jeszcze taki zwyczaj, że tą trumnę wstawia się do kościoła. Jest wstawienie, jest tam różaniec w kościele jeszcze (...) w mieście już na przykład tego nie ma.”</i>

4.	Inne zjawiska	Brak informacji.
Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa		Z opowieści sąsiadki wynika, że dawniej ludzie często się spotykali, a spotkaniom tym towarzyszyła muzyka. Ludzie potrafili grać na harmonijce i akordeonie.
Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy		Według informatorki nie ma specjalnych, charakterystycznych dla wsi albo regionu potraw.
III. Tradycje rękodzielnicze		
Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych		We wsi do dzisiaj pracuje stolarz. We wsi był też kiedyś młyn, który spłonął 3 lata temu. Informatorka nie wie jednak w jakim okresie jeszcze pracował.
IV. Przejawy religijności tradycyjnej		
1.	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	We wsi znajdują się dwa krzyże: jeden przy kaplicy i drugi przy wjeździe do wsi. Obydwa są drewniane, w ich miejscu znajdowały się kiedyś stare, które zgniły. We wsi znajduje się figura Matki Boskiej, obecnie stojąca przy kaplicy, dawniej w innym miejscu wsi. Figura ta została w czasie wojny przez Polaka, zmuszonego do tego przez Niemca zniszczona. Następnie zakopaną ją przy kaplicy (która ówczesnie była kostnicą). Figurę wykopano przy okazji prac budowlanych związanych właśnie z przekształcaniem kostnicy w kaplicę. Nie wiadomo, czy robotnicy spodziewali się odnaleźć w ziemi figurę. Parafianie oddali figurę do renowacji, naprawiono uszkodzenia (brak ręki i głowy).
2.	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Brak informacji.
3.	Święte figury, obrazy, rzeźby	Brak informacji.
4.	Miejsca kultu religijnego	Brak informacji.

5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	Pielgrzymuje się do Dąbrówki Kościelnej. Niektórzy idą pieszo, niektórzy jeżdżą.
6.	Lokalne odpusty	W kościele parafialnym informatorki 6 albo 8 sierpnia organizowany jest odpust na św. Tymoteusza. Kaplica we wsi jest pod wezwaniem Krzyża Świętego, odpust jest 14 września. Nie jeździ się na inne odpusty.

V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie

1.	Dożynki	Dożynki gminne organizowane są co roku, około 30 sołectw bierze w nich udział. Organizuje się też dożynki wiejskie, a przez pewien okres także dożynki parafialne, kiedy co roku inna wieś należąca do parafii była organizatorem. W 2010 roku takie dożynki były w Pacholewie, na stulecie istnienia budynku kaplicy. Informatorka sama robi wieńce. Informatorka była kiedyś w muzeum w Szreniawie, gdzie akurat był pokaz plecenia wieńców. Podpatrzyła ich technikę i któregoś roku stworzyła swój pierwszy. Informatorka sama może chodzić po polach mieszkańców wsi i stara się z pola każdego gospodarza zabrać trochę, by wieniec powstawał z kłosów wszystkich mieszkańców wsi. Chleb dożynkowy kupuje się, nikt we wsi nie go nie wypieka. Po mszy i poświęceniu wieńca i chleba organizuje się we wsi festyn rodzinny.
2.	Dni gminy/wsi	We wsi nie ma tradycji organizowania dni wsi, za to w Obornikach, najczęściej w czerwcu, organizowane są Dni Obornik. Jest to trwający kilka dni festyn, „są jakieś wystawy, są jakieś tam na Warcie zawody (...) na koniec wiem, że jest huczna zabawa z ogniami”.
3.	Lokalne festyny	Brak informacji.
4.	Inne (np. organizowane przez szkołę, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	Za czasów wczesnego PRL-u było we wsi KGW. Obecnie nie ma chętnych do udziału w KGW.